

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 2, 2010

Назад

Головна

УДК 338

Н. О. Васюк,
аспірант, НАДУ при Президентові України

РОЗВИТОК ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Анотація. У статті проаналізовано сучасне теоретико-методологічне та нормативно-правове забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я, а також обґрунтовано практичні рекомендації щодо їх удосконалення.

Ключові слова: охорона громадського здоров'я, органи місцевого самоврядування, органи місцевої виконавчої влади, повноваження органів місцевого самоврядування.

Аннотация. В статье проанализированы современное теоретико-методологическое и нормативно-правовое обеспечение полномочий органов местного самоуправления в сфере охраны общественного здоровья, а также обоснованно практические рекомендации по их усовершенствованию.

Ключевые слова: охрана общественного здоровья, органы местного самоуправления, органы местной исполнительной власти, полномочия органов местного самоуправления.

Summary. The article discusses contemporary theoretical and methodological and legal powers of local authorities in the field of public health, as well as reasonably practical recommendations for their improvement.

Keywords: Public Health, local governments, local executive, powers of local governments.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення, що відбуваються в українському суспільстві, супроводжуються складними процесами, трансформацією влади, соціальної структури, суспільного устрою, що привело до зростання ролі державних інститутів у регулюванні суспільних відносин. Неefективність заходів щодо збереження стану громадського здоров'я спричинило до того, що в Україні сьогодні середня тривалість життя громадян на 10-12 років нижча, ніж в країнах Європейського Союзу, а смертність, особливо серед чоловіків працездатного віку є в 3-4 рази вищою [1].

Збереження та зміцнення здоров'я населення, продовження періоду активного довголіття і тривалості життя людей, удосконалення правових, економічних та управлінських механізмів реалізації конституційних прав громадян України на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, забезпечення гарантованого рівня надання безоплатної кваліфікованої медичної допомоги у визначеному законодавством обсязі, формування керованого ринку платних медичних послуг, сприяння діяльності закладів охорони здоров'я всіх форм власності, створення умов для задоволення потреб населення в медичних послугах, ефективне використання наявних кадрових, фінансових і матеріальних ресурсів, солідарна участь держави, роботодавців, територіальних громад та окремих юридичних і фізичних осіб у фінансуванні послуг з надання громадянам медичної допомоги – це одні із основних напрямків державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні. Збереження здоров'я нинішніх, а тим самим і майбутніх поколінь необхідно перетворити на пріоритетну мету всієї соціально-економічної політики держави.

Головною метою соціального розвитку в кожній державі є збереження здоров'я людини, попередження розвитку хвороб та інвалідності, оскільки у системі людських цінностей здоров'я має особливе значення – при його втраті або суттєвому погіршенні все інше позбувається свого сенсу. Здоров'я громадян значною мірою впливає на процеси і результати економічного, соціального і культурного розвитку країни, демографічну ситуацію і стан національної безпеки, і є важливим соціальним критерієм ступеню розвитку і благополуччя суспільства.

Здоров'я людини визнають у світі настільки важливим, що цей показник першим входить до індексу людського розвитку – універсального визначення рівня суспільного розвитку будь-якої країни. У Преамбулі Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (1948 р.) зазначається: «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад» [2].

Метою державного управління у сфері охорони громадського здоров'я є підтримка та зміцнення здоров'я населення. Хоча громадяни самі несуть відповідальність за стан власного здоров'я, багато чого в процесі підтримання їх здоров'я в належному стані можуть зробити саме керівники органів державного управління, місцевого самоврядування [3].

Органи місцевого самоврядування відіграють відповідну роль в процесі управління охороною здоров'я на місцевому рівні, а саме у покращенні стану здоров'я територіальної громади, задоволенні потреб громадян в послугах з охорони здоров'я відповідної якості.

Аналіз останніх публікацій. Протягом останнього десятиріччя удосконалення державної політики та її впровадження щодо розвитку та реформування сфери

охорони здоров'я вже стало предметом розгляду багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Серед них слід назвати М. Білінську, З. Гладуна, Л. Жаліло, Н. Кризину, О. Мартинюк, Я. Радиша, І. Рожкову, І. Солоненка, Н. Солоненко та інших науковців.

Актуальними проблемами державної політики з покращання громадського здоров'я та медичної допомоги в Україні займаються І.М. Солоненко, Л.І. Жаліло та досліджують нові технології регіонального управління в галузі охорони громадського здоров'я [4].

Аналіз процесу становлення, розвитку і сучасного стану системи державного управління охороною здоров'я в Україні, питання формування професійної моделі сучасного спеціаліста з державного управління охороною здоров'я та шляхам удосконалення керівництва галуззю в умовах адміністративної реформи в Україні вивчає Я.Ф. Радиш [5].

І.М. Солоненко та І.В. Рожкова досліджують теоретико-методологічні та практичні засади у сфері охорони громадського здоров'я в умовах соціально-економічних та політичних перетворень в Україні, а також еволюції діяльності органів управління та закладів охорони здоров'я. Наголошують, що розвиток суспільних потреб щодо послуг з охорони здоров'я мотивує пошук нових форм та методів державного управління та місцевого самоврядування, зокрема інтелектуальної складової функції прийняття управлінських рішень та форм, прийомів і методів управління в умовах змін [3].

І.В. Рожкова вивчає питання підвищення ролі ефективності регіонального управління у сфері громадського здоров'я відповідно до сучасних потреб, а саме: еволюцію ролі місцевих органів управління як стратегічного замовника послуг з охорони громадського здоров'я в інтересах територіальної громади. Також визначає напрями удосконалення кадрового забезпечення регіонального управління у сфері охорони здоров'я територіальних громад [1].

Питання повноважень органів місцевого самоврядування щодо взаємодії та розмежування повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування вивчає Авер'янов В. [6]. Проблеми органів місцевого самоврядування у виконанні делегованих повноважень досліджують Бориславська О., Янюк Н. [7].

Що торкається питань конституційних засад повноважень органів місцевого самоврядування, то вони досліджувались Кравченком В., Пітциком М., Погорілком В. [8; 9].

Карабін Т. вивчав співвідношення повноважень місцевих органів публічної влади [10]. Питання бюджетно-фінансових повноважень органів місцевого самоврядування досліджують Музика О., Петраш І. [11; 12].

Так, Кравченко В. зазначає, що в Європейській хартії місцевого самоврядування, Конституції та інших законодавчих актах України, в науковій літературі широко застосовуються терміни «компетенція місцевого самоврядування», «сфера компетенції місцевого самоврядування», «повноваження місцевого самоврядування», «компетенція органів місцевого самоврядування», «повноваження органів місцевого самоврядування», «предмети відання місцевого самоврядування та його органів» тощо. На жаль, відсутність нормативних визначень цих термінів обумовила різне їх тлумачення. При цьому висловлюються різні думки як щодо сутності компетенції, так і щодо змісту цього поняття, його співвідношення з іншими близькими поняттями й термінами [13].

Адміністративно-правове регулювання повноважень органів місцевого самоврядування досліджує Гладун З., зокрема зазначає, що законодавство наділяє місцеві ради функціями управління, регулювання, забезпечення, організації, контролю тощо. Важливим напрямом діяльності органів муніципального регулювання у сфері охорони здоров'я є фінансування комунальної системи охорони здоров'я. Зокрема, при реалізації повноважень в галузі планування та в бюджетно-фінансовій сфері муніципальні органи управління затверджують програми соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, затверджують місцевий бюджет, вносять зміни до нього, затверджують звіт про виконання відповідного бюджету [14].

Але повноваження органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я потребують додаткового, поглибленого вивчення.

Проте серед *невирішених* повністю *частин загальної проблеми* є упорядкування нормативно-правового забезпечення щодо розмежування та розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я.

Саме тому *метою* даної *статті* є аналіз сучасного теоретико-методологічного та нормативно-правового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Конституція України визначає нашу державу як соціальну [15]. Соціальною є така держава, яка бере на себе зобов'язання піклуватися про соціальну справедливість, достаток своїх громадян, їх соціальний захист, і головне її завдання – досягнення суспільного прогресу, який ґрунтується на закріплених правах принципах соціальної рівності, загальної солідарності і взаємної відповідальності. Це держава, на якій лежить відповідальність за задоволення соціальних потреб членів суспільства у сфері культури, освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, охорони праці, сім'ї [15].

Охорона здоров'я є складовою частиною державного будівництва, соціальної системи і політики, а також системи національної безпеки. Тисячами формальних і неформальних зв'язків національна система охорони здоров'я зв'язана з іншими секторами суспільного та державного життя. Кожна країна намагається відшукати свій єдиний шлях і створити свою суспільно-економічну модель і свою систему охорони здоров'я [16].

Прийнята у 1996 році Конституція України закріпила право громадян на здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [15, ст. 49]. Стаття 3 Конституції України підкреслює, що «Людина, її життя та здоров'я... визначаються в Україні, як найвища соціальна цінність» [15].

Також, нормою статті 49 Конституції України передбачене право особи на одержання безоплатної для неї медичної допомоги як у державних, так і в комунальних закладах охорони здоров'я [15]. Отже, норма цієї статті вказує на те, що частина питань охорони здоров'я, зокрема, надання медичної допомоги, Конституція відносить до питань місцевого значення. Тому головним питанням є розмежування завдань і функцій державної системи охорони здоров'я і комунальної системи (підсистеми) охорони здоров'я.

Інтегральним індикатором ступеня благополуччя суспільства є стан здоров'я населення. Рівень останнього визначає структуру та обсяги медичної та медико-соціальної допомоги і є кінцевим результатом діяльності щодо збереження та зміцнення здоров'я, яке здійснюється державою в цілому та галуззю охорони здоров'я, зокрема. З 2000 року в Україні започатковано оперативний моніторинг діяльності та ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я АР Крим, областей України, міст Києва та Севастополя з їх рейтинговою оцінкою.

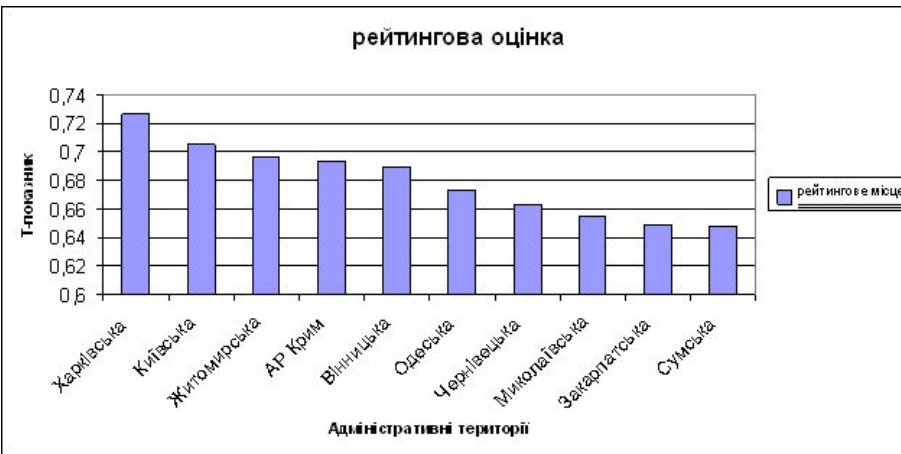
Відповідно до рейтингової оцінки стану здоров'я населення, діяльності та ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я України за попередніми даними моніторингу стан охорони здоров'я в Україні вимірюється наступними основними інтегральними показниками: смертність немовлят; материнська смертність; рівень первинної інвалідності осіб працездатного віку; рівень первинної інвалідності дитячого населення; кількість пологів [17].

20 травня 2009 р. у верховній раді України відбулися парламентські слухання на тему: «Шляхи реформування охорони здоров'я та медичне страхування в Україні». За останні 2 роки показники смертності населення зменшились, але все ще залишаються високими. При цьому, показник народжуваності населення порівняно з 2007 роком збільшився з 10,2% до 11% на тисячу населення. Незадовільний стан здоров'я населення характеризують такі негативні показники, як різке

вираження феномена чоловічої "надсмертності", коли смертність чоловіків у середній віковій категорії (25-44 роки) майже в 4 рази перевищує смертність жінок аналогічного віку; низька очікувана тривалість життя, в результаті чого розрив із середньоевропейськими показниками становить понад 6, а з показниками країн Європейського Союзу – понад 10 років; найвищий в Європі рівень природного спаду населення, що веде швидкими темпами до депопуляції.

Проаналізувавши Рейтингову оцінку стану здоров'я населення, доступності та якості медичної допомоги, профілактичної роботи, ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я АР Крим, областей України, міст Києва та Севастополя за 2007 рік можна виділити першу десятку областей, які мають вищі показники. Це Харківська, Київська, Житомирська області, Автономна Республіка Крим, Вінницька, Одеська, Чернівецька, Миколаївська, Закарпатська та Сумська області (рис. 1).

Важливу роль у здійсненні регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення відіграють органи місцевого самоврядування. Проаналізуємо стан теоретичного та нормативно-правового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у сфері охорони здоров'я в Україні.

Рис. 1 Перша десятка рейтингових місць стану здоров'я населення, доступності та якості медичної допомоги, профілактичної роботи, ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я АР Крим, областей України, міст Києва та Севастополя за 2007 рік

Практична реалізація завдань по охороні здоров'я населення, що проживає на певній території – села, селища чи міста, району чи області, відповідно до Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” покладається на органи місцевого самоврядування [18].

В Законі України “Основи законодавства України про охорону здоров'я” вказано на обов'язок суспільства та держави забезпечити пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави (стаття 5), а реалізація державної політики покладена на органи державної виконавчої влади при особистій відповідальності за неї Президента України (стаття 14) [19].

До певної міри така оцінка ролі охорони здоров'я населення в загальному спектрі суспільних відносин є вірною, але лише до певної міри. Безсумнівно є те, що система охорони здоров'я повинна бути максимально наближена до людини, до місця її проживання, праці, навчання і відпочинку. Така позиція відповідає вимогам рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я, які передбачили, що основою будь-якої національної системи охорони здоров'я має бути первинна медико-санітарна допомога населенню [20].

Реалізація державної політики охорони здоров'я покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування [19].

Рада Міністрів Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, а також виконавчі комітети сільських, селищних і міських рад реалізують державну політику охорони здоров'я в межах своїх повноважень, передбачених Законами України “Про місцеві державні адміністрації”, “Про місцеве самоврядування” [21; 18].

Відповідно до положень Європейської хартії про місцеве самоврядування, основні повноваження місцевого самоврядування встановлюються конституцією або законом [22]. В Україні вони закріплені в загальному вигляді у ст. 143 основного Закону [15], а їх деталізація міститься в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» [18], «Про столицю України – місто-герой Київ» [23], а також у галузевому законодавстві, зокрема, як зазначалось вище в Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [19]. Повноваження місцевого самоврядування можуть реалізуватися безпосередньо населенням територіальної громади, оскільки вона виступає первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень і може самостійно вирішувати будь-яке питання місцевого значення, віднесене законодавством до відання місцевого самоврядування.

Деякі питання можуть вирішуватися тільки безпосередньо населенням відповідної громади, яким належить право обирати представницькі органи місцевого самоврядування і сільського, селищного, міського голову, виражати свою волю на місцевому референдумі, загальних зборах громадян, реалізувати право на місцеві ініціативи, громадські слухання, здійснювати контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Однак більшість повноважень реалізується органами і посадовими особами місцевого самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» окремо закріплює повноваження представницьких органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, посадових осіб місцевого самоврядування, розрізняючи власні й делеговані повноваження. При цьому Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» згідно з принципом розподілу повноважень окремо визначає компетенцію представницьких органів місцевого самоврядування – сільських, селищних, міських рад і їх виконавчих органів та сільського селищного, міського голови [18].

При цьому, вихідною формулою є положення Європейської хартії місцевого самоврядування [22], згідно з яким місцеве самоврядування є самостійним і під свою відповідальність вирішує дві групи питань:

- 1) питання місцевого значення в інтересах місцевого населення;
- 2) питання, що віднесені до відання органів державної влади, але їх вирішення згідно з принципом децентралізації делегується в систему місцевого самоврядування.

Чинне законодавство України чітко не встановлює виключного переліку питань місцевого значення, що обумовлює певні труднощі при розмежуванні повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також при розподілі повноважень місцевого самоврядування на самоврядні та

делеговані. В той же час, не викликає сумніву, що питання місцевого значення охоплюють всі сфери життєдіяльності територіальної громади, їх вирішення забезпечує надання членам територіальної громади необхідних громадських послуг (рис. 2).

Законодавство наділяє місцеві ради функціями управління, регулювання, забезпечення, організації, контролю тощо. Правовими підставами здійснення органами місцевого самоврядування функцій державного регулювання відносин є, зокрема, постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 р. № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» [24].

Як зазначалося вище, органи місцевого самоврядування, особливо їх виконавчі органи (виконавчі комітети сільських, селищних і міських рад) реалізують державну політику охорони здоров'я в межах своїх повноважень, передбачених законодавством [19, ст. 14].

Рис. 2. Питання, віднесені до відання місцевого самоврядування

Разом з тим, вони формують і реалізують місцеву і регіональну політику в межах своїх адміністративно-територіальних одиниць. Віднесення цієї нормою закону органів місцевого самоврядування до органів, що реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я дає підстави зробити висновок, що органи місцевого самоврядування є важливою управлінською ланкою системи охорони здоров'я населення [14].

Проект закону «Основні засади діяльності у сфері охорони здоров'я» № 5054 від 20 серпня 2009 р. передбачає, що органи місцевого самоврядування зобов'язані забезпечувати пріоритетність охорони здоров'я у власній діяльності, не заподіювати шкоди здоров'ю населення і окремих осіб, у межах своєї компетенції надавати допомогу хворим, інвалідам, потерпілим від нещасного випадку та у разі надзвичайної ситуації, сприяти працівникам закладів охорони здоров'я в їх діяльності [25].

Також ст. 16 цього проекту визначає повноваження органів місцевого самоврядування:

- 1) захист прав і свобод людини і громадянина у сфері охорони здоров'я та забезпечення виконання вимог законодавства про охорону здоров'я;
- 2) затвердження місцевих цільових програм у сфері охорони здоров'я;
- 3) управління закладами охорони здоров'я, які перебувають у власності відповідних територіальних громад чи їх об'єднань або передані їм, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;
- 4) організація медичного обслуговування у закладах освіти, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;
- 5) забезпечення у межах наданих повноважень доступності і безоплатності медичного обслуговування на відповідній території;
- 6) забезпечення рівного доступу населення до медичних послуг, що фінансуються за рахунок відповідних місцевих бюджетів, та сприяння пріоритетному розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини;
- 7) забезпечення розвитку всіх видів медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі закладів охорони здоров'я усіх форм власності, визначення потреби у медичних працівниках для цих закладів та формування замовлень, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи з підвищення рівня професійних знань і майстерності медичних працівників;
- 8) прийняття рішень про створення та реорганізацію закладів охорони здоров'я, що перебувають у власності відповідних територіальних громад чи їх об'єднань, про можливість об'єднання таких закладів із закладами охорони здоров'я, що перебувають у власності інших територіальних громад чи їх об'єднань, з метою підвищення якості медико-санітарної допомоги, оптимізації мережі зазначених закладів та забезпечення ефективного використання ресурсів;
- 9) забезпечення умов рівного розвитку постачальників медичних послуг усіх форм власності та створення рівних можливостей для використання їх потенціалу з метою надання населенню медичних послуг;
- 10) реєстрація відповідно до законодавства статутів (положень) розташованих на відповідній території закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності;
- 11) організація забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення у порядку, визначеному законодавством;
- 12) забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та створення умов для здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду на відповідній території, здійснення профілактичних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних і природоохоронних заходів; організація регулярного інформування населення про небезпечні фактори та ситуації, що можуть впливати на здоров'я, та про способи поведінки, спрямованої на формування здорового способу життя;
- 13) вжиття у разі виникнення надзвичайної ситуації необхідних заходів для забезпечення врятування життя людей, захисту їх здоров'я, санітарного та епідемічного благополуччя;
- 14) сприяння роботі громадських організацій, які проводять діяльність у сфері охорони здоров'я.

Реалізуючи повноваження у сфері охорони здоров'я, виконавчі органи сільських, селищних та міських рад наділені власними (самоврядними) повноваженнями, а саме, управлінням закладами охорони здоров'я, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними

підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм; сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я; та делегованими повноваженнями: 1) забезпечення у межах наданих повноважень доступності і безоплатності медичного обслуговування на відповідній території; 2) забезпечення відповідно до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [19] розвитку всіх видів медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі лікувальних закладів усіх форм власності, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів; 3) забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення; 4) реєстрація відповідно до законодавства статутів (положень) розташованих на відповідній території закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності; внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я [18, ст. 32].

Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я виявляються у різних сферах діяльності цих органів. Так, наприклад, при реалізації повноважень у сфері соціального захисту населення виконавчі органи сільських, селищних, міських рад вирішують питання про надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства. Виконавчі органи сільських, селищних рад також вирішують питання щодо надання працівникам охорони здоров'я, які працюють у сільській місцевості, встановлених законодавством пільг [18, ст. 34]. При реалізації повноважень з управління комунальною власністю органи місцевого самоврядування приймають рішення про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання закладів охорони здоров'я комунальної форми власності відповідної територіальної громади; заслуховують звіти про роботу керівників закладів охорони здоров'я комунальної власності відповідних територіальних громад [18, ст. 29; 60].

Районні та обласні ради відповідно до ст. 44 Закону України «Про місцеве самоврядування» делегують відповідним місцевим державним адміністраціям наступні повноваження у сфері охорони здоров'я. Так, районні та обласні державні адміністрації забезпечують відповідно до законодавства розвиток охорони здоров'я; сприяють відродженню осередків асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я та є підзвітними і підконтрольними у цій частині повноважень, які їм делеговані, а також у виконанні рішень рад з цих питань [18, ст. 72].

Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування надані їм повноваження реалізують самостійно. В законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування не мають права втручатися органи виконавчої влади та їх посадові особи та не можуть вирішувати питання віднесені Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування» та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень [15; 18, ст. 71].

Таким чином, основні **висновки** проведеного дослідження полягають у наступному. Дослідженням встановлено, що охорона здоров'я як складова соціальної політики є визначальним напрямом внутрішньої політики держави і потребує втілення в соціальні програми і різноманітні заходи, спрямовані на задоволення прав громадян на здоров'я.

Стан громадського здоров'я населення залишається незадовільним, що потребує нагального вирішення актуальних проблем галузі, удосконалення організації і поліпшення її діяльності.

Зважаючи на повноваження щодо управління закладів охорони здоров'я, організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення, можливість прямо впливати на їх діяльність шляхом прийняття відповідних рішень і підпорядкованість загальним тенденціям розвитку сфери охорони здоров'я, державній політиці охорони здоров'я, що формується центральними органами державної влади, органи місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я є тією важливою ланкою, що з'єднує державну і комунальну системи охорони здоров'я.

Вважаємо, що необхідно упорядкувати існуючу нормативно-правову базу щодо повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я в Україні. При цьому, має бути детальне і чітке розмежування повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я; розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я; виключення можливості дублювання функцій та повноважень, виходячи виключно з меж компетенції органів місцевого самоврядування, що призводить до неналежного виконання повноважень та безвідповідальності керівників відповідних органів.

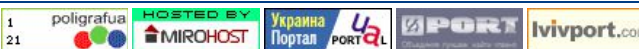
Подальші дослідження у даному напрямі мають стосуватися наукового обґрунтування та розробки практичних заходів щодо удосконалення правової бази стосовно розвитку повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони громадського здоров'я в Україні.

Список використаних джерел

1. Рожкова І. В. Розвиток конкурентоспроможності регіонального управління у сфері охорони громадського здоров'я : монографія / Рожкова І. В. — К. : Фенікс, 2009. — 384 с.
2. Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я від 22 липня 1946 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_599&key=4/UMfPEGznhhuMM.ZiDQje5VNI4bEs80msh8le6
3. Солоненко І. М. Управління організаційними змінами у сфері охорони здоров'я : монографія / І. М. Солоненко, І. В. Рожкова. — К. : Фенікс, 2008. — 276 с.
4. Солоненко І. М. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні : навч. посіб. / за ред. І. М. Солоненка, Л. І. Жаліло. — К. : Вид-во НАДУ, 2004. — 116 с.
5. Радиш Я. Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування (Монографія) / Радиш Я. Ф. / передмова і заг. ред. — проф. Н. Р. Нижник. — К. : вид-во УАДУ, 2001. — 360 с.
6. Авер'янов В. Б. Державне управління в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К. , 1999. — 236 с.
7. Янюк Н. Правове регулювання взаємодії місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій / Н. Янюк, О. Бориславська // Право України . — Кнїв, 2006, № 6 — С.19-24.
8. Кравченко В. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права) : Навч. посіб. / В. В. Кравченко, М.В. Пітцик. — К. : Арапат-Центр, 2001.
9. Погоріло В. Ф. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф.Погорілка. — К. : Наукова думка, 1999. — 638 с.

10. Карабін Т. О. Співвідношення повноважень місцевих органів публічної влади. Монографія. / Т. О. Карабін. — Ужгород: «Вісник Карпат», 2006. — 154 с.
11. Музика О. Повноваження органів місцевого самоврядування на отримання доходів у місцеві бюджети / О. Музика // Право України 2001, № 4.
12. Петраш І. Ю. Бюджетно-фінансові повноваження органів місцевого самоврядування / І. Ю. Петраш // Збірник наукових праць з фінансового права: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 1999. — С. 204.
13. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник. / В. В. Кравченко. — Вид. 3-тє, виправл. та доповн. — К.: Атіка, 2004.
14. Гладун З. С. Адміністративно-правове регулювання повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я населення [Електронний ресурс] / З. С. Гладун. — Режим доступу : http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=90
15. Конституція України (із змінами і доп.). — К.: Атіка, 2006. — 64 с.
16. Гладун З. С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації): Монографія [Електронний ресурс] / З. С. Гладун. — Тернопіль, „Економічна думка”, 2005 — 460 с. — Режим доступу : <http://pravo.biz.ua/content/025/>.
17. Рейтингова оцінка стану здоров'я населення, діяльності та ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я України за попередніми даними моніторингу за 2007 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua/ua/main/docs/?docID=4058>
18. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. № 280 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=280%2F97-%E2%F0>
19. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров'я” від 19 листопада 1992 р. № 2801 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2801-12>
20. Первичная медико-санитарная помощь /Совместный доклад Генерального директора Всемирной организации здравоохранения и Директора-исполнителя Датского Организации Объединенных Наций", Нью-Йорк, 1978.; Положение о доступности медицинской помощи. / Принято 40-й медицинской ассамблеей, Вена, Австрия, сентябрь 1988 г. // Цит. по: Цит. по: Права пацієнта – права людини в системі охорони здоров'я та медицині: Збірка міжнародних документів / Упор. В. В. Глуховський. — К.: Сфера, 2004. — С.117 — 118.
21. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999 р. № 586 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=586-14>
22. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036&pass=4/UMfPEGznhh7o3.ZivNbSQAH14HQs80msh8le6
23. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ” від 15 січня 1999 р. № 401 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=401-14>
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1548-96-%>
25. Проект закону «Основні засади діяльності у сфері охорони здоров'я» від 20 серпня 2009 р. № 5054 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=35944

Стаття надійшла до редакції 03.02.2010 р.

ТОВ "ДКС Центр"